

EN DRØM PÅ EUROPAS TAK

Fakta om Haute Route

Haute Route (den høye veien) er en av verdens mest kjente og spektakulære skiturer. Haute Route starter i Chamonix (1 021) (Frankrike), rett under Mont Blanc massivet og følger fjellkjeden langs Italia inn i Sveits og videre til Matterhorn og Zermatt. Turen går over 10 pass over 3000 m.o.h, 26 isbreer og ca. 10.000 høydemetere med motbakker, men også 10.000 høydemetere med nedkjøringer i puddersnø. Turen ble i sin fulle lengde første gang gått på ski i 1903.

HVORDAN REISE

Det finnes mange operatører som arrangerer Haute Route. Vi reiste med Langley Travel.

Prisen for 1 ukes opphold inkludert fly og hotell var ca. 10.000,-. Inkludert i prisen er også opphold på hyttene i fjellet, mat og noe drikke. Langley anbefaler å ta med 100 SFR. Dette er for lite. 200 burde holde, da har du noe penger til vin og annet hygge på hyttene, noe du garantert vil sette pris på etter en lang dag.

SKIERFARING

For å gjennomføre Haute Route må du beherske langrenn og slalom godt, og du bør ha erfaring med nedkjøringer i løssnø enten med Telemarksski eller Randonnéski. Jeg sier bør, da to i gruppen ikke hadde stor erfaring med dette. Til gjengjeld hadde de gått mye på langrenn, men nedkjøringene var en utfordring.

I tillegg må du være fjellvant og fortløig med "luftige" forhold. Når det gjelder den fysiske formen er turen krevende og hard. Turen er tøff og ønsker du å få maksimalt ut av den bør du være i svært god form.

Den beste forberedelsen du kan gjøre er å gå turen med skiene du skal bruke. For Oslo folk som må ty til Nordmarka for å gå på Randonnéski medfører det også mange kommentarer, spesielt fra barn. Mamma, hvorfor går han med slalåmski i skogen? Er det noe galt med han? Jeg skjønner spørsmålet!

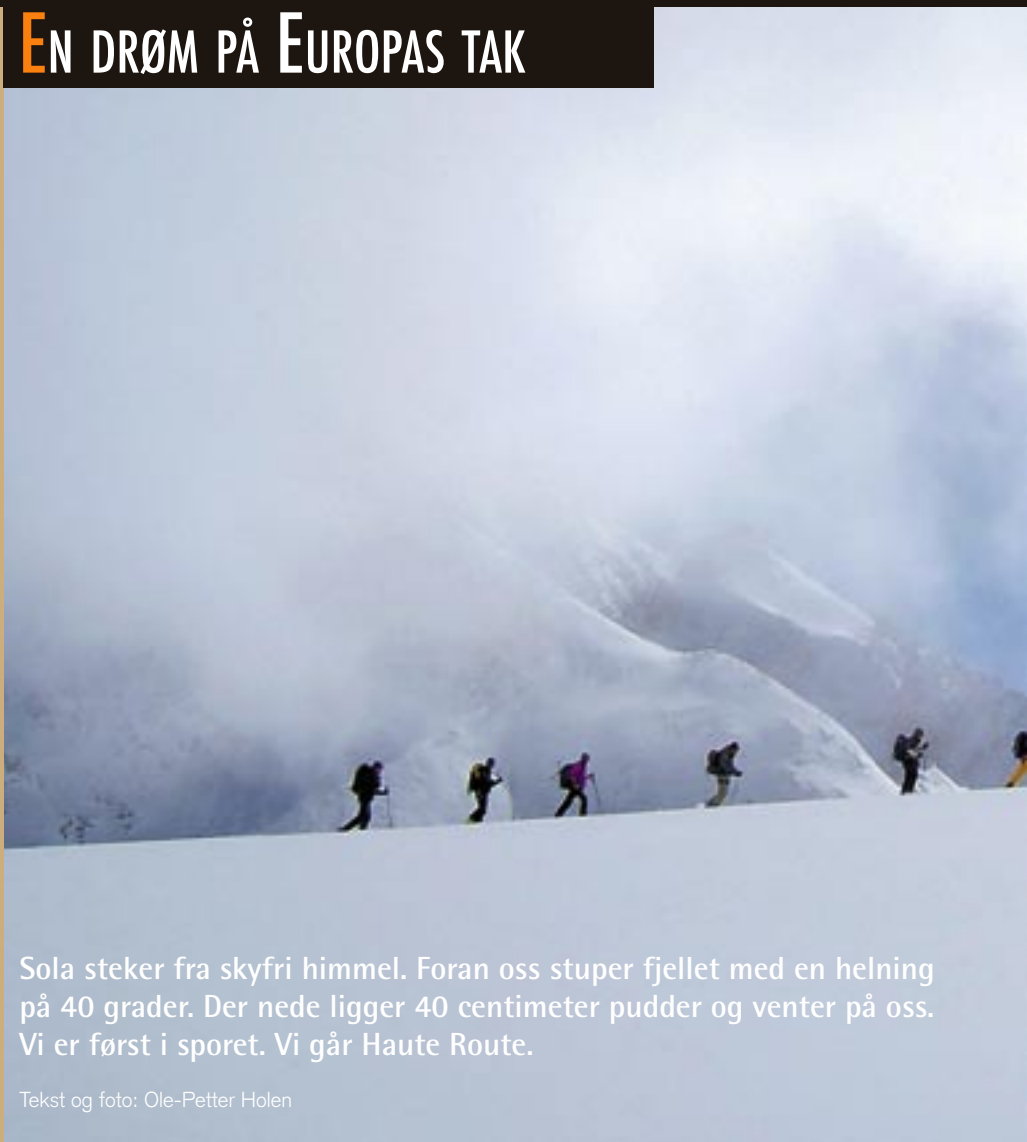
Mange nordmenn har opp gjennom årene gått Haute Route, som regel med Telemarksski. De siste årene har imidlertid Randonéski overtatt for Telemarksski. Uansett hva du velger er du helt avhengig av gode fellner under skiene i oppoverbakkene, og det er mye oppover.

HYTTENE

Alle overnattinger skjer på betjente hytter langs ruten. Der får man kjøpt mat og drikke. Mange folk gjør at man sover som sild i tønne. De sanitære forholdene er på de fleste steder nesten fraværende. Det lukter vondt over alt. Klærne stinker allerede etter første dag og med klær som henger overalt til tørt og 10 mann på 10 kvadratmeter blir det lite privatliv.

Lars Erik Vold kaster seg over en pizza etter ankomst til Chamonix.

Sola steker fra skyfri himmel. Foran oss stuper fjellet med en helning på 40 grader. Der nede ligger 40 centimeter pudder og venter på oss. Vi er først i sporet. Vi går Haute Route.

Tekst og foto: Ole-Petter Holen

-Dette var starten på en uke jeg har drømt om hele livet. Opplevelsene var så vanvittige at du til og med våknet støl i kjeven om morgenen fordi du har smilt gjennom hele natten.

Vi er en gjeng på 12 karer og en jente tatt turen for å gå den berømte Haute Route fra Chamonix til Zermatt.

Haute Route betyr den høyeste veien og er en av verdens mest spektakulære skiturer. Den starter i Chamonix (1 021 moh), rett under Mont Blanc og følger fjellkjeden langs Italia inn i Sveits, til Matterhorn og Zermatt.

- Du må over ti pass som på over 3 000 meter, 26 isbreer og cirka 10 000 høydemetere med motbakker. Den store trøsten er at det også blir 10 000 høydemetere med nedkjøring i puddersnø. I vår del av verden er det ingenting som kan måle seg med denne ruten.

Gruppen blir møtt i Chamonix av fjellførerlegenden Zeb og hans assistent Yannik, som skal ta dem gjennom syv dager med utrolige opplevelser. Zeb har vært på Mount Everest to ganger, den første i en alder av 17 år. Siste gang han var der, bruke han en tandemparaglider sammen med kona for å komme ned.

- Ryktet sier at Zeb også har seilt med paraglider ned fra alle toppene i "Seven Summit". Han gjorde det på tre år. Han var ikke en mann av store ord, men vi skjønnte straks at hvis noen skulle få oss trygt

gjennom Haute Route, så var det han.

Allerede før turen starter, får gruppen sin første følelse med de massive fjellene. På grunn av et voldsomt snøfall har skredfaren blitt stå stor at starten er flyttet til Verbier.

DAG 1: MANNDOMMEN KNEKKER

Med skyhøye forventninger satt vi oss i bussen til Verbier. Målet var Cabana du Glacier de Tortin. Vi tok heisen opp til hytta. Mens vi forbereder oss til det vi mener er en ordentlig ekstremtur, møtte vi tre sveitsiske jenter. De trente til et løp som skulle gå om tre uker fra Zermatt til Chamonix, samme rute men motsatt av vår rute.

De regnet med å bruke mellom 11 og 12 timer på turen. Vi hadde presset oss til det ytterste og lagt en tidsplan på 5 døgn. Uansett hvordan vi snudde og vendte på saken resulterte det i en total knekk av manndomsfølelsen. Til vårt forsvar skal det sies at jentene var på det franske ski landslaget, valgte oppkjørte løyper og hadde superlett utstyr.

DAG 2: JIHHAHAHA!

Vi vekkes 06.00. Solen skinner. Denne dagen går turen til Cabana de Prafleuri (2 624) som er en forholdsvis enkel tur. 700 høydemetere opp til Rosa Blanche (3 336). Vi bruker 4 timer og den siste timen får vi smaken på hva som venter oss.

Vel fremme på hytta som ligger på 3000 meter, finner vi uberørte bratte fjellsider med muligheter for skikjøring. Etter en kald øl og litt mat velger

6 dager i et fantastisk fjell-landskap med utrolige minner.

Anbefalt utstyr

I de bratteste partiene mått vi ha skiene på ryggen.

- ✓ Skredsoeker
- ✓ Kraftige telemarksski eller Randonnéski
- ✓ Staver (helst teleskop)
- ✓ Skifeller (tilpasset skiene)
- ✓ Steggjern
- ✓ Hodelykt
- ✓ Skarejern
- ✓ Solkrem, minimum faktor 25
- ✓ Compeed og sportstape
- ✓ Kniv
- ✓ Klatresele (vi gikk mye i tau)
- ✓ Søkestang
- ✓ Spade
- ✓ Vannflaske (Gjerne camelback)
- ✓ Skallplagg
- ✓ Fleeceplagg
- ✓ Forsterkningsplagg, dun vest eller lignende
- ✓ Langt undertøy, to par
- ✓ Skift for kvelder og netter i hyttene
- ✓ Lue
- ✓ Solbriller
- ✓ Hansker, tykke og tynne
- ✓ Hygiene artikler
- ✓ Lakenpose

halvparten av gruppen å sikte seg inn på en av toppene rett ovenfor hytta. Med fellene godt limt under skiene, fjelltoppen i sikte, og mye pågangsmot setter vi i gang. Vi når toppen etter 1,5 time og får vårt første ordentlige møte med Alpene. Vakker, uberørt natur så langt øyet kan se og 500 høydemetere ned til hytta i deilig puddersnø.

7 personer kaster seg ut fra toppen i V-formasjon, og vi forstår umiddelbart at hver eneste sving er verdt slitet opp. Skiene leker seg nedover, snøspruten står over hodet. Jeg hører min egen stemme. Jihhhaaaaa!!! Jeg hører andre stemmer. Jihhhaaa! Jeg ser til høyre og venstre og ser 6 karer som smiler fra øre til øre. På kvelden sovner vi med et stort smil om munnen, uten å ense 1.300 høydemetere i beina.

DAG 3 – HVITE PRIKKER UNDER SNØEN

I dag skal vi over Lac des Dix. Denne er viktig å passere så tidlig som mulig på dagen på grunn større skredfare utover dagen. Vi holder høyt tempo og bruker 3,5 timer på å nå Cabana des Dix (2 928). En fin tur uten for store utfordringer.

Så utfordrer Zeb oss. Han vi ha skikkelige nedkjøring. Derfor sikter vi oss inn mot Mont Blanc de Cheilon, en topp på 3 867 meter med en vanvittig nedkjøring de første 300 høydemeterene. Vi bruker 2 timer opp. De siste 100 meterne går vi på en egg som er 2 meter bred. Her er det lett å trå feil, og det er flere hundre meter ned på begge sider. Angsten kommer, kroppen skjelver, men skritt for skritt

kommer vi nærmere toppen.

Toppen er liten og det er trangt om plassen. Følelsen av å bli blåst over kanten er der. Vi holder tak i hverandre mens utstyret justeres for nedkjøring. Zeb hjelper oss over den stupbratte kanten, og vi er i gang. Jeg opplever at jeg er like mye under snøen som over snøen. 3 ganger er det behov for å stoppe underveis. Melkesyra i kombinasjon med høyden tar fullstendig pusten fra oss alle. 15 minutter senere er vi ved foten av fjellet og kikker opp. Perfekte S-svinger som bryter inn i snøen nedover fjellsiden er et vakkert syn. Zeb og Yannik er også på vei ned. Det eneste vi ser er to hvite prikker som beveger seg nedover fjellsiden, fra side til side. Vakkert!

DAG 4 – "DET ER BEDRE AT BARE EN AV OSS DØR"

Denne dagen skjønner vi med en gang blir en utfordring. Null sikt, 30 cm. Nysnø og vind. Nå skulle vi over det høyeste passet, Pigne d'Arolla (3 790). Vi har to valg, enten gå rundt eller å gå over. Selv om de andre gruppene på hytta går rundt er Zeb ikke i tvil. Vi går over. Turen opp går bra. 200 meter fra toppen blir det stupbratt. Ski av, steggjern på, og i sterk vind og 10 minusgrader var dette en utfordring for flere av oss. Alle får på seg steggjernene og med skiene festet til sekken i to taulag begynner oppstigningen. Det er så bratt at tuppene på skiene som vi har på sekken, treffer snøen foran oss. Vi klatrer, krabber på alle fire, vi sklir, vi sliter, vi hater, men vi kommer opp til slutt. Pause bønnfaller noen om. "No break", svarer Zeb. Her er det ikke noe

kjære mor. Av med steggjern, på med ski og toppen nås på 20 minutter.

Så skulle vi ned. Kvelden før hadde Zeb og Yannik lest inn koordinatene på GPS-en og det var disse vi nå styrte etter, men vi kom tydeligvis skjevt ut. Ingenting stemte, vi var ikke der vi skulle være og sikten var null. Bratt var det også. 40-50 grader helning i to taulag nedover. Med 2 meter mellom hver mann og sistemann som ikke så hva første mann gjorde, ble nedkjøringen også en komisk historie. Vi kom ned på et vis, men registrerte at guidene ble mer og mer stresset. De visste tydeligvis ikke hvor de var. Dette smittet over på oss andre og spesielt vi som kjørte rett etter guidene.

Plutselig skriker Yannik "STOPP!". Vi stoppet. Vi stod tydeligvis på kanten av noe vi ikke skulle stå på. Ikke før eller etter følte jeg meg utrygg, men akkurat der og da var jeg ganske urolig. Vi traverserte oppover, og kom oss foreløpig i sikkerhet. Der ble det full stans.

Trøbbel stod skrevet i pannen på Zeb og Yannik. Da sier Zeb; "dere må løse dere ut av tauet". Her er det så bratt at hvis en ramler har ikke de andre i taulaget mulighet til å holde igjen. Det er bedre å gå uten tau, slik at det i verste fall bare er en vi mister!

Vi ble enige om at guidene skulle kjøre noen hundre meter fremover og sondere. Vi ble igjen og stod helt stille, musestille. De forsvant inn i tåka og 12 nordmenn og en svenske var alene i Alpene, og

Ole Petter Holen på vei ned i deilig puddersnø.

Tips

Cabana de Bertole har en spektakulær beliggenhet.

✓ Nordmenn har ofte for mye med seg, og ofte for tungt utstyr. Tenk vekt når du kjøper utstyr, spesielt det du har på beina. 1 kilo ekstra på beina tilsvarer ca. 5 kilo på ryggen

✓ Impregner fellene dine før du reiser, evt. ta det med i sekken. Du kommer til å gå mye med feller, mest oppover, men også bortover og noe nedover.

✓ Tenk også vekt i sekken. Vær svært kritisk med det du tar med. Du kommer til å gå 30-40 timer med sekken på ryggen. 1 kilo fra eller til har faktisk stor betydning. Sekken bør ikke veie mer enn ca. 10 kilo.

✓ Har du muligheten for å ta en ekstra dag i Chamonix enten før eller etter turen, gjør det. Ta gondolen opp til Aiguille du Midi (3842). Det er sannsynligvis et av de flotteste utsiktspunkter i Alpene og turen ned på ski på breen er en spektakulær opplevelse. 2.800 høydemetere ned på breen Vallée Blanche er en tur du aldri vil glemme.

✓ Drikk mye. Store deler av Haute Route går i høyder over 3500 meter. For å unngå høydesyke er det helt avgjørende at du drikker mye. Tommelfingerregelen er 1 liter ekstra for hver 1000 meter. Normalt dagsbehov er ca. 3-4 liter ved fysiske anstrengelser. På 3000 meter trenger du 3 liter ekstra. Det vil si et dagsbehov på 6 til 8 liter.

ønsket seg kun en ting i hele verden. Tåka må lette. Og det var nettopp det som skjedde. I løpet av 3 minutter lettet tåken og vi så hvor vi var. Zeb og Yannik var noen hundre meter fremfor oss, vinket, og en og en kom vi oss i sikkerhet inn på den opprinnelige ruta.

Etter 30 minutter var vi fremme ved Cabana des Vignettes (3160). Hytta lå spektakulært plassert på kanten av et stup, og etter et besøk på utedoen ble denne bua raskt døpt til 1 000 meter'n. For første gang i livet mitt sitter jeg med rumpa bar med 1 000 meter med luft mellom meg og bakken.

DAG 5 - LIVET ER URETTFERDIG

Det er meldt utrolig bra vær og vi drar gårde tidlig. Vi er de første i sporet. Etter hvert begynner dagen å våkne og vi får oppleve en av de flotteste soloppgangene noensinne. Solen som speiler seg på fjellene. Dagens første etappe er 400 høydemetere opp til Col de Léveque (3 380). Deretter er det deilig nedkjøring 700 meter med etterfølgende lunsj og senere 800 meter opp til Cabane de Bertole (3 211).

Frem til og med lunsj er dagen god. Etter lunsj starter helvete. Vi spenner på oss skiene, traverserer opp en skråning og ser hytta. Det første som slår oss når vi ser hytta er: Er dette mulig? Cabane de Bertole henger bokstavelig i løse luften på en topp med en nydelig 360 graders utsikt. Det er ikke mulig å gå på ski helt opp til hytta, de siste 100 høydemetere er klatring i tau og stiger for å komme helt opp. Dit skal vi!

Solen steker, det er sikkert 30-35 grader i solen, og vi skal opp totalt 800 høydemetere. Rett opp.

Zeb og Yannik stikker av gårde og forsvinner foran oss. Vi er en gruppe på tre stykker. Sakte beveger vi oss oppover, solen steker. Det buldrer i fjellsidene. Det går snørås hele tiden. Vi kjenner angsten kommer krypende, men skjønner at vi går midt i skråningen og rasene kan ikke nå oss. Etter 4 lange timer, vanvittige slitne og med et væsketap på flere liter er vi endelig i bunnen av toppen hytta ligger på. Kroppen skjelver, hode sprenger, det verker i hver eneste muskel.

Skjelvende griper vi tak i tauet som skal hjelpe oss helt opp til hytta. Da skjer det noe som tvinger oss fullstendig i kne. Nedover fjellsiden leker to personer seg elegant. Hva f... tenker vi andre. Noen som skal ned i dalen? Men nei, det er bare guidene våre Zeb og Yannik som er i ferd med å kjøre ned til foten av fjellet en gang til. Vi står med gråten i halsen. Livet er urettferdig!

DAG 6 - SJARMØRETAPPEN

Zermatt i sikte. Dette var 6. og siste dag av Haute Route. Litt opp og veldig mye nedover, trodde vi. Det var det ikke, i alle fall ikke litt opp. Kvelden før hadde vi stått på Cabane de Bertole og sett passet vi skulle over neste dag. Vi følte vi nesten kunne ta på det, så nærme var det. Snakk om å bli lurt. I og med at vi følte vi nesten var i Zermatt ble det litt mye vin og litt for sent i seng.

07.00 var vi oppe, litt senere enn andre dager, litt senere til frokost og litt senere med å komme i gang. En deilig morgen. Solen lekte seg på fjelltoppene, dagen våknet og vi var snart i Zermatt. Vi satte kursen mot Tête Blanche (3 707). Gruppen delte seg raskt i 2. Første del nådde toppen, andre del så vi ikke noe til. Etter 1 time kommer sistemann. Totalt utkjørt. Som alle andre fysiske utfordringer i livet er det viktig å ikke gå tom, og det hadde sistemann absolutt gjort. Vi fikk litt mat og vann i mannen, og var klar for nedturen. 2000 deilige høydemetere ned til Zermatt med mat, øl, og en dusj.

Etter 2 timer med ubeskrivelige nedkjøringer når vi Zermatt, og kjenner på kroppen at vi har vært igjennom en fysisk tøff uke. En uke hvor vi hver dag har sovnet med en stiv og støl kropp, men også en uke hvor vi også våknet støl i kjeven om morgenen fordi vi har smilt hele natten igjennom. En uke hvor vi har slitt, kjempet, men fremfor alt stått på ski i miljøer som de fleste bare har drømt om og sett fra flystolvinduet. En uke hvor vi har vært utrolig heldig med vær, gruppen og ikke minst våre to fjellførere.

Vi ankommer Zermatt via løypeanlegget og ser "vanlige" folk for første gang på 1 uke. Folk her er vant til å se fjellkjørere, og vi får anerkjennende blikk der vi suser nedover løypene til Zermatt med våre brede, fete ski og sekk på ryggen. Det føles godt. ■